

УДК 633.63:631.895

Дубчак О. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник
Паламарчук Л. Ю., науковий співробітник
 Верхняцька дослідно-селекційна станція
 Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України
 e-mail: betaver2019@gmasl.com

СПОСІБ ВИВЧЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ, СТВОРЕНИХ НА ОСНОВІ БАГАТОНАСІННИХ ЗАПИЛЮВАЧІВ ВЕРХНЯЦЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

В селекції цукрових буряків на гетерозис, особливе місце займає створення комбінаційно-здатних багатонасінних запилювачів (БЗ) з фертильним пилком та одержання на їх основі експериментальних гібридів. Важливо, щоб отримані гібриди, відповідали світовим стандартам за рівнем урожайності та якості продукції. Забезпечення таких параметрів урожаю потребує поєднання високої потенційної продуктивності й генетично обумовленої стійкості та пристосованості до умов вирощування різних ґрунтово-кліматичних зон.

Метою дослідження було створення високопродуктивних гібридів цукрових буряків, шляхом комбінування кращих багатонасінних батьківських компонентів верхняцької селекції з однонасінними материнськими формами іншого походження та вивчення їх продуктивності в кліматичних умовах різних зон бурякосіяння України.

Застосували широко відому в Україні і за її межами методику екологічного сорто випробування за селекційною програмою 'Бетаінтеркрос', розробленою Інститутом біоенергетичних культур і цукрових буряків (ІБКіЦБ).

Верхняцькі БЗ, у яких в результаті тривалої селекції в даних агрокліматичних умовах закріплено господарсько-цінні ознаки та висока комбінаційна здатність, послужили батьківськими компонентами нових гібридів цукрових

буряків. Материнськими компонентами стали цитоплазматичні, чоловічостерильні лінії дослідно – селекційних станцій мережі ІБКіЦБ. Створені сучасні конкурентоспроможні гібриди здатні реалізувати свій генотипово зумовлений потенціал високої продуктивності в мінливих погодних умовах.

Серед 40 гібридів, рекомендованих до Державного сорто випробування, 1 місце зайняв гібрид – СЦ 211215. Він створений при схрещуванні верхняцького запилювача БЗ₂-2004 з іванівською ЧС лінією 1919 – (БЗ₂ × ЧС1919), і отримав збір цукру 113,7% до стандарту, при виході цукру 104,3%. Наступний, спільний гібрид верхняцької і іванівської селекції СЦ 210715 (БЗ₃ × ЧС1937), зайняв 5 призове місце, показав вихід цукру 106,8%. Новий гібрид СЦ 211317 – (БЗ₃ × ЧС1937) створений у співпраці верхняцьких і уманських селекціонерів, забезпечив вихід цукру 109,9%.

Отже, багатонасінні запилювачі, як батьківські компоненти гібридів є комбінаційно-здатні, а гібриди створені за їх участі – високопродуктивні і пластичні до різних кліматичних зон вирощування. В результаті завершення циклу досліджень кращі серед пробних гібридів рекомендуються до вивчення у Державному сорто випробуванні на придатність до поширення на території України.

УДК 631.559:633.2/3

Дудник Б. В., здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»
Бурко Л. М., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва
 Національний університет біоресурсів і природокористування України
 e-mail: Lesya1900@i.ua

ПРОДУКТИВНІСТЬ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ ТРАВСУМІШОК ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ ВИДОВОГО СКЛАДУ

На сьогодні у зв'язку зі складною ситуацією для с.-г. товаровиробників постає надто гостро проблема одержання достатньої кількості повноцінних кормів із низькою собівартістю. Серед шляхів вирішення згаданого питання вирізняється вирощування багаторічних трав та їхніх сумішок. Це дає можливості знизити дефіцит кормового білка, що на даний час досягає майже 25–30 %.

Змішані посіви кількох видів бобових і злакових трав значно врожайніші, ніж чисті посіви. Одержаний корм багатший на протеїн, жир, мінеральні речовини. Тому знання як певний вид реагуватиме в сумішках на інші та співіснуватиме з ними на різних агрофонах і за неодна-

кових режимів використання, виступає основою для підбору компонентів травосумішок і структури кормових агрофітоценозів.

У процесі підбору багаторічних трав для посіву травосумішки необхідно привертати увагу їх урожайності й кормовій цінності. Одночасно з цим варто враховувати і їх агротехнічне значення, тобто здатність накопичувати кореневі залишки та післяжнивні рештки. На початкових етапах польового травосіяння багаторічні трави вирощували переважно в одновидових посівах. Проте, як виявилось пізніше травосумішки з трьох-чотирьох компонентів продуктивніші і мають перевагу над однокомпонентними.